

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/54/2023
Identifikačné číslo spisu:	8321203459
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8321203459.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: O.. M. I., rod. R., nar. XX.A. XXXX, K. K. XXXX/X, K., o potvrdenie vydržania, vedeného na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7Vyd/2/2021, v konaní o dovolaní o navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, zo dňa 20. októbra 2022, č.k. 9Co/9/2022-26, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Prešove, zo dňa 20. októbra 2022, č.k. 9Co/9/2022-26 a aj uznesenie Okresného súdu Humenné zo dňa 8.decembra 2021, č.k. 7VýD/2/2021-8 a vec v r a c i a Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Prešove (ďalej „ odvolací súd “) potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné zo dňa 8.decembra 2021, č. k. 7Výd/2/2021-8 (ďalej „súd prvej inštancie“), ktorým podľa § 359e ods.2,3 v spojení s ustanovením § 359f ods.1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej „CMP“) zamietol návrh navrhovateľky na začatie konania o potvrdení vydržania vlastníckeho práva k pozemkom vedeným katastrálnym odborom Okresného úradu M., pre katastrálne územie A., Obec A., Okres M.: na liste vlastníctva č. XXX, parcela registra „E“ č. XXX orná pôda o výmere 33 006 m², č. XXX orná pôda o výmere 18 901 m², č. XXX orná pôda o výmere 18 873 m², č. XXX orná pôda o výmere 1 453 m², č. XXX E.rvalý trávny porast o výmere 6 331 m², č. XXX trvalý trávny porast o výmere 4 351 m², č. XXX trvalý trávny porast o výmere 6 123 m², č. XXX orná pôda o výmere 9 378 m², č. XXX trvalý trávny porast o výmere 13 256 m², a to pod poradovým číslom XX v podiele 270/5400 a pod poradovým číslom XX v podiele 270/5400.

2. Navrhovateľka v návrhu na začatie konania uviedla, že osoby zapísané na liste vlastníctva č. XXX pod poradovým číslom XX a pod poradovým číslom XX sú jej prastarí rodičia Q. R. (XXXX-XXXX) a B. R., P. C. (XXXX-XXXX). Predmetné nehnuteľnosti nadobudli v roku 1938. Predmetné nehnuteľnosti darovali 13.10.1943 svojmu synovi - jej starému otcovi Q. R. (XXXX-XXXX), ktorý sa v tom čase oženil, za účelom jeho osamostatnenia sa z rodičovskej domácnosti a samostatného hospodárenia na týchto nehnuteľnostiach. Od uvedeného dátumu všetky vyššie uvádzané nehnuteľnosti

v uvádzaných podieloch užíval v dobrej viere jej starý otec Q. R. ako svoje vlastné. Po smrti starého otca všetky jeho nehnuteľnosti zdedili jeho synovia - T.. O. R. (G.. XX.XX.XXXX) a Q. R. (G.. XX.XX.XXXX). V roku 2020 Q. R. (strýko) a v roku 2021 T.. O. R. (otec) previedli vlastnícke právo ku všetkým ich nehnuteľnostiam v katastrálnom území obce A. na ňu. Až v súčasnosti po kontrole vlastníckych práv, ktoré sú aktuálne zapísané v katastri nehnuteľností, s reálnym stavom aký existuje od roku 1943 zistila, že v katastri nehnuteľností nie je zapísaná ako vlastníčka vyššie uvádzaných nehnuteľností vo vyššie uvádzaných podieloch, ale ako vlastníci sú stále zapísaní prastarí rodičia, čo nezodpovedá skutočnému stavu. K vydržaniu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaných na liste vlastníctva č. XXX pod poradovým číslom XX v podiele 270/5400 a pod poradovým číslom XX v podiele 270/5400 došlo podľa navrhovateľky dňa 13.októbra 1953. Navrhovala, aby rozhodol o vydržaní vlastníckeho práva pre O.. M. I., P.. R. k vyššie špecifikovaným nehnuteľnostiam v uvádzaných podieloch.

3. Súd prvej inštancie vec meritórne preskúmal z hmotnoprávneho hľadiska, či navrhovateľka osvedčila vydržanie. Zistil, že v konaní nie je sporné, že prastarí rodičia navrhovateľky sú zapísaní ako vlastníci predmetných nehnuteľností na LV č. XXX, katastrálne územie A.. Podľa tvrdení navrhovateľky predmetné nehnuteľnosti v roku 1943 boli darované jej starému otcovi, ktorý tieto nehnuteľnosti užíval až do svojej smrti v roku 1995. Následne v rámci dedičského konania po starom otcovi všetky nehnuteľnosti jemu patriace zdedili jeho synovia, teda otec navrhovateľky a strýko navrhovateľky, ktorí ich následne kúpnymi zmluvami z roku 2020 a 2021 previedli na navrhovateľku. Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľka nepreukázala spôsob uchopenia sa držby predmetných nehnuteľností, titul držby pred rokom 2020 a tiež dátum od ktorého v dobrej viere predmetné nehnuteľnosti užíva. Nepreukázala ani oprávnenú držbu po dobu stanovenú zákonom, keďže ako tvrdí, až v roku 2020 a 2021 nadobudla na základe kúpnych zmlúv (ktoré ani k podanému návrhu nepripojila) nehnuteľnosti v obci Sukov od svojho strýka a otca, teda mala vedomosť o tom, že tieto nehnuteľnosti jej nepatria. Žiadnym spôsobom navrhovateľka neosvedčila reálne užívanie týchto nehnuteľností pred rokom 2020. Súd poukázal na to, že konaním o potvrdení vydržania nie je možné obchádzať dedičské konanie. Návrh neobsahuje všetkých účastníkov konania, ktorých účastníctvo je dané taxatívne (kogentne), zákonom v § 359c ods. 2 CMP, § 7 ods. 1, 2 CMP. V návrhu nie je uvedený v nadväznosti na § 7 ods. 1 CMP a § 359c ods. 2 písm. c) a d) zákona správca lesného pozemku a Slovenský pozemkový fond ako účastníci konania, ktorých zákon za účastníka konania označuje. V danom prípade súd záverom uviedol, že navrhovateľka hmotnoprávne podmienky pre potvrdenie jej vlastníckeho práva vydržaním nesplnila a ani v rovine tvrdení, neosvedčila v rovine dôkazov, preto návrh na potvrdenie vlastníckeho práva vydržaním zamietol podľa § 359e ods. 2, 3 CMP v nadväznosti na § 359f ods. 1 CMP.

Odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil. V bode 7 konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil „skutkový stav“ a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP). Jeho rozhodnutie je konzistentné a jednoznačnými argumentmi podporil súd prvej inštancie záver, ku ktorému dospel, pričom k celkovej presvedčivosti jeho rozhodnutia možno uviesť, že premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, na základe ktorých k nim dospel, sú pre nielen právnickú, ale aj laickú verejnosť prijateľné a racionálne; zároveň aj spravodlivé a presvedčivé. Právne závery sú v súlade s vykonanými skutkovými zisteniami a celkovo možno konštatovať, že napadnuté rozhodnutie, pokiaľ sa týka rozsahu jeho odôvodnenia, je v súlade s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ale aj či. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Civilný mimosporový poriadok bol s účinnosťou od 01.05.2021 novelizovaný zákonom č. 68/2021 Z.z, ktorým bolo zavedené konanie o potvrdení vydržania (§ 359a až § 359k CMP). Okrem všeobecných náležitostí návrhu, má tento obsahovať aj osobitné náležitosti (§ 359d ods. 2 CMP), a to predovšetkým pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností a označenie dôkazov na ich preukázanie. Znamená to, opísanie rozhodujúcich skutočností do takej hĺbky (podrobností), aby z nich tvrdené právo navrhovateľa vyplývalo. Jedná sa o skutočnosti, z ktorých vyplýva, že navrhovateľ splnil všetky predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva. Pri prvom predpoklade oprávnenej držby musí navrhovateľ uviesť skutočnosti, od ktorých odvodzuje svoju dobromyseľnosť, ako jeho presvedčenie, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Nestačí však subjektívne presvedčenie držiteľa, že mu vec patrí, ale dobromyseľnosť sa hodnotí objektívne. Rozhodujúce je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno

so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte rozumne požadoval, mal resp. mohol mať alebo nemal, prípadne nemohol mať, pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Oprávnená držba sa môže zakladať na domnelom (putatívnom) právnom dôvode alebo na neplatnom právnom dôvode (R 44/1996). Navrhovateľovi preto nestačí v návrhu na začatie konania len uviesť, o aký právny titul opiera svoju dobromyseľnosť, ale musí uviesť aj iné skutočnosti, z ktorých vyplýva, že v čase uchopenia sa držby, bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný a túto dobromyseľnosť si zachoval počas celej rozhodujúcej doby. Na preukázanie všetkých tvrdených skutočností by mal navrhovateľ označiť dôkazy a pokiaľ ide o listinné dôkazy, tak by ich mal k návrhu aj pripojiť (§ 26 ods. 1 CMP). Konanie o potvrdení vydržania pozostáva z dvoch fáz. Prvá fáza je konanie o vydaní vyzývacieho uznesenia a druhá po vydaní vyzývacieho uznesenia. V rámci prvej fázy konania súd návrh zamietne ak zistí, že nie sú splnené podmienky pre vydanie vyzývacieho uznesenia, teda skúma či navrhovateľ osvedčil splnenie predpokladov vydržania. Vychádza pritom z opísania skutkových okolností navrhovateľom v návrhu a ním označených, predložených dôkazov.

Navrhovateľka odvodzovala oprávnenosť svojej držby k predmetným nehnuteľnostiam od darovacej zmluvy uzavretej v r. 1943 jej právnymi predchodcami. Pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním vo vzťahu k nehnuteľnosti nepostačuje len jej držba minimálne po zákonom stanovenú dobu, ale musí ísť o držbu oprávnenú. Oprávnená držba znamená, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec alebo právo patrí. To sa však, ako už bolo uvedené, neposudzuje podľa jeho subjektívneho presvedčenia, ale dobromyseľnosť navrhovateľky sa musí posudzovať z objektívneho hľadiska. Odvolací súd poukázal na to, že aj keď navrhovateľka nešpecifikovala, či darovacia zmluva z roku 1943 mala byť písomná, nepochybne uviedla, že touto zmluvou nedisponuje. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie veľmi správne poukázal na to, že konaním o potvrdení dedičstva nie je možné obchádzať dedičské konanie, a aj keď sa javí, že prípadné dodatočné dedičské konanie by bolo náročnejšie a časovo zdĺhavejšie, inštitút potvrdenia vydržania ho nemôže nahrádzať. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že navrhovateľka už v prvej fáze konania neosvedčila splnenie všetkých predpokladov pre vydržanie (absencia právneho titulu nadobudnutia, od ktorého odvodzuje svoju oprávnenú držbu), a preto ani neboli splnené podmienky pre vydanie vyzývacieho uznesenia. Odvolací súd z týchto dôvodov uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala navrhovateľka v zastúpení advokátkou v zákonnej lehote dovolanie z dôvodov podľa § 420, písm. f) CSP, s tým, že navrhovateľka nestotožňuje sa s rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 9Co/9/2022-26 zo dňa 20. októbra 2022, má za to, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súčasne podala dovolanie podľa § 421 ods.1, písm. c) CSP, s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je rozhodovaná rozdielne. Právnou otázkou, ktorá je dovolacím súdom vykladaná rozdielne je to, či môže byť držiteľ dobromyseľný, ak vstúpil do držby za účinnosti terajšieho Občianskeho zákona v znení od 31.12.1991 na základe písomnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktoré však nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb o štátnom notárstve. Odvolací súd tu zaujal stanovisko, že takýto držiteľ automaticky nemôže byť dobromyseľný, a to z dôvodu, že vychádza z právneho omylu, pričom omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalkej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedliteľný. Ďalej uviedla vlastnú argumentáciu.

V rámci dovolacích dôvodov podľa § 420, písm. f) CSP namietala, že súd zamietol návrh na základe nedostatočne zisteného skutočného stavu. Konanie o potvrdení vydržania sa primárne spravuje ustanoveniami § 359a a nasl. Civilného mimosporového poriadku („MP“), do ktorého je predmetné konanie o vydržaní včlenené a obsahuje pravidlá, ktoré sa na takéto konania vzťahujú. V súvislosti s predmetným konaním ide predovšetkým o § 35 CMP podľa ktorého: „Súd je povinný zistiť skutočný stav veci“, a o § 36 CMP, podľa ktorého: „Súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.“ Napriek vyššie citovaným ustanoveniam, súd nevykonal žiadne dokazovanie, nezistil skutočný ale skutkový stav veci (aj ten nesprávne a nedostatočne), pričom aj pri ňom sa obmedzil len na striktné posúdenie tvrdení navrhovateľky bez vykonania akéhokolvek dôkazu. Súd za účelom zistenia skutočného stavu mal navrhovateľku vyzvať, aby predložila dôkazy na podporu svojich tvrdení. Týmito dôkazmi mala byť napríklad kúpna alebo iná

zmluva, čestné prehlásenia otca a strýka popri prípade iných svedkov, vyjadrenie spoluvlastníkov, výsluch svedkov, popri prípade súd mal navrhovateľku vyzvať na predloženie iných listinných dôkazov, ktoré považoval za potrebné, aby náležite zistil skutočný stav veci. Namiesto toho súd zaujal prísne formalistický prístup, kedy bez akejkoľvek snahy, výzvy alebo poučenia, striktne zamietol podaný návrh, bez toho aby umožnil navrhovateľke v dodatočnej lehote predložiť dôkazy na preukázanie tvrdených skutočností, ktoré mal súd za nepreukázané. Súd, napriek tomu, že navrhovateľka nemá právnické vzdelanie ani nebola v konaní zastúpená žiadnym právnikom či advokátom, jednal s ňou ako s osobou, ktorá toto vzdelanie má, a neposkytol jej žiadne poučenia, neinformoval ju o jej povinnostiach v konaní, ani jej nedal žiadnu možnosť na doplnenie svojho návrhu, doplnenie dôkazov, doplnenie návrhov na dokazovanie a bez všetkého podaný návrh bez náležitého zistenia skutočného stavu veci zamietol. Súd si tak nesplnil svoje základné povinnosti, a to zistiť skutočný nie skutkový stav veci a vykonať dôkazy potrebné pre spravodlivé rozhodnutie. Tým súd odobral navrhovateľke jej procesné práva, a táto nedostala primeranú šancu preukázať tvrdenia, ktoré prezentovala vo svojom návrhu.

Uvedený nedostatočne zistený stav veci následne prevzal do svojho rozhodnutia aj krajský súd, ktorý sa s takto nedostatočne zisteným stavom stotožnil. Navrhovateľka poukazuje na to, že prvoinštančný súd nevykonával ani jeden dôkaz, hoci mu to zákon v §36 CMP iniciatívne prikazuje. Navrhovateľka hoci vo svojom návrhu označila osoby, oprávnenej držbe, tiež označila právne úkony, ktorými malo dochádzať k prevodu podielov, a tiež uviedla, dátum začatia plynutia držby a opísala rozhodujúce skutočnosti, nemala už ďalšiu možnosť predložiť súdu dôkazy na podporu svojich tvrdení, lebo okresný súd bez všetkého návrh zamietol. Zamietnutie návrhu v nadväznosti na nevykonanie akéhokoľvek dôkazu alebo aspoň výzvy na predloženie dôkazu sa javí ako arbitrárne rozhodnutie súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalovaná dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné. Dovolací súd preto napadnuté uznesenie podľa § 449 ods.1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 420, písm. f) CSP

Podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 2 ods.1 zák.č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok („CMP“) na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 26 ods.1 CMP navrhovateľ je povinný pripojiť k návrhu listinné dôkazy, na ktoré sa odvoláva.

Podľa § 26 ods.2 CMP ak je splnenie povinnosti uvedenej v odseku 1 spojené s nepomernými ťažkosťami, postačí, ak účastník označí v návrhu listinné dôkazy, na ktoré sa odvoláva.

Podľa § 160 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) súd poskytuje stranám poučenia o ich procesných právach a povinnosti v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

Podľa § 129 ods.1 CSP Ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní.

V danom prípade išlo o neúplné podanie, pretože neobsahovalo označenie dôkazov ani pripojené listinné dôkazy. Preskúmaním obsahu spisu dovolací súd zistil, že navrhovateľka na podporu svojich tvrdení v návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania neoznačila žiadne dôkazy. Súd prvej inštancie vyzval navrhovateľku iba na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu a priamo, bez ďalšieho poučenia o právach a povinnostiach v zmysle § 160 CSP návrh navrhovateľky zamietol.

Dovolací súd v tomto prípade nehodnotí hmotnoprávnu stránku veci, ktorá zodpovedá zisťovaniu „skutkového stavu“ spôsobom určeným pre sporové a ktoré hmotnoprávne posúdenie na danú vec by bolo možné považovať za vecne správne, pokiaľ by samotné konanie nebolo zaťažené procesnou vadou. Ide o absenciu poučovacej povinnosti vo vzťahu k navrhovateľke a s tým súvisiace porušenie povinnosti zistiť skutočný stav veci (§ 35 CMP). Súd prvej inštancie zisťoval skutkový stav veci a nie skutočný stav. Právny termín „skutkový stav“ je uvedený aj bode 7 napadnutého uznesenia odvolacieho

súdu.

Podľa § 359e ods.1 ,druhá veta CMP súd môže sám vykonať potrebné šetrenia na overenie správnosti tvrdení navrhovateľa alebo môže vyzvať navrhovateľa, aby označil ďalšie dôkazy na preukázanie skutočností, z ktorých vyplýva, že splnil predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním.

Ustanovenie § 359e, ods. 1 druhá veta CMP je nevyhnutné vykladať v spojení s ustanovením § 359d ods.2 CMP tak, že v návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania podľa § 359d ods.2 CMP musia byť označené dôkazy, z ktorými navrhovateľka osvedčí tvrdené skutočnosti.

Poučovacia povinnosť súdu v prípade konania o potvrdení vydržania podľa § 359a a nasl. Civilného mimosporového poriadku má ťažiskový charakter. S ohľadom na zásadu súčinnosti súdu s účastníkmi konania podľa čl. 6 CMP súd musí účastníkov poučiť aj o okruhu účastníkov konania v zmysle § 359c ods.2 CMP.

Vzhľadom na zistenie dovolacieho dôvodu podľa § 420, písm. f) CSP, dovolací súd dovolacie dôvody uplatnené podľa § 421 ods.1, písm. c) CSP vecne nepreskúmaval.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.